

ΕΤΟΣ 51ον

28 Σεπτεμβρίου 2003

ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 39 (2626)

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

*«Έχοντες δέ τό αυτό πνεῦμα τῆς πίστεως...
καί ἡμεῖς πιστεύομεν, διό καί λαλοῦμεν»*

Ὁ λόγος μας ανάλογα μέ τό πῶς καί μέ ποιές προϋποθέσεις τόν χρησιμοποιοῦμε γίνεται ἐνεργός ἢ «ἀργός». Οἱ μορφές του ποικίλουν, ὅπως καί οἱ ποιότητές του. Ἐλλοτε γίνεται διαλεκτικός, ὅταν μ' αὐτόν συζητοῦμε διάφορα θέματα πού μᾶς ἀπασχολοῦν, ἄλλοτε ἀποδεικτικός, ὅταν διατυπώνουμε συλλογισμούς καί συμπεράσματα, ἄλλοτε περιγραφικός, ὅταν περιγράφουμε καταστάσεις, τοπία καί φαινόμενα. Γενικά ἡ μορφή, ἡ ποιότητά του καί ἡ «ἐνέργειά» του ἐξαρτῶνται ἀπό τίς χρήσεις, τίς διαθέσεις καί τίς προϋποθέσεις μας. Σήμερα ὁ ἀπ. Παῦλος μᾶς ἐπισημαίνει ὅτι μέσα στίς προϋποθέσεις τοῦ λόγου μας δέν εἶναι μόνον ἡ καλή γνώση τῆς γλώσσας ἢ ἡ διαλεκτική καί συλλογιστική μας ἰκανότητα. Πρό πάντων εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς ἀλήθειας καί ἡ ἐσωτερική βεβαιότητα γι' αὐτά πού λέμε. Τό «ἐπίστευσα, διό ἐλάλησα» τοῦ Δαβίδ, τό ὁποῖο χρησιμοποιεῖ καί ὁ ἀπ. Παῦλος στό σημερινό ἀποστολικό ἀνάγνωσμα, δείχνει ἀφ' ἑνός μὲν ὅτι ὁ ἀποστολικός λόγος εἶναι ἀποτέλεσμα πίστεως –λόγος πίστεως–, ἀφ' ἑτέρου δέ ὅτι ἡ σιωπή εἶναι αὐτή πού πρέπει νά ἐπιλέγουμε, ὅταν δέν ἔχουμε μέσα μας τή βεβαιότητα τῆς πίστεως.

Ἡ πίστη θεία δύναμη

Οἱ ἀπόστολοι καί οἱ Πατέρες ὅταν μιλοῦν γιά πίστη δέν τήν ἐννοοῦν σά μιά ἀπλή ἀνθρώπινη ἐμπιστοσύνη στή διδασκαλία καί τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ἡ πίστη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ μέσα στόν ἄνθρωπο. Εἶναι δύναμη τοῦ Θεοῦ πού μᾶς πληροφορεῖ ἐσωτερικά γιά ὑπερφύη γεγονότα καί μᾶς μετασκευάζει ἀπό δειλοῦς, ἀδύναμους καί ἀμαθεῖς σέ ἀνδρείους, δυνατούς καί γεμάτους γνώση Θεοῦ.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος θέλοντας νά ἀποδείξει ὅτι ἡ πίστη εἶναι «δύναμις Θεοῦ» καί ὄχι καρπός διανοητικῆς ἐργασίας βασίζεται σέ τρία γεγονότα: Πρῶτον, στήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία τῶν Ἀποστόλων. Πρῶτα ποιός ἄλλαξε τήν

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ (Β΄ Κορ. δ΄ 6-15)

Ἡ φανέρωση τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ

Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς ὁ εἶπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμπει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἧ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. Αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὡστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. **Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως** κατὰ τὸ γεγραμμένον, «Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα», **καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν**, εἰδότες ὅτι ὁ ἐγγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

οἰκουμένη; «Ὁ ἀλιεύς ἢ ὁ σκηνοποιός; Ὁ τελώνης ἢ ὁ ἀγράμματος καὶ ιδιότης;». Δεύτερον, στή διδασκαλία γιὰ τὸ Χριστό· ὅτι εἶναι Θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος πού σταυρώθηκε. Κλήθηκαν, δηλαδή, οἱ ἴσοι νὰ πιστέψουν σὲ κάποιον πού σταυρώθηκε ὡς κακοῦργος, γιὰ τὸν ὁποῖο ὅμως τοὺς κηρύχθηκε ὅτι μὲ τὴ θεία Του δύναμη ἀναστήθηκε. Τὸν ἴδιο δὲν τὸν γνώρισαν. Παρά ταῦτα πίστεψαν ὅχι μόνο ὅτι σταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανοὺς καὶ ὅτι πρόκειται νὰ ἔλθει «κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς». Τὸ τρίτο γεγονός εἶναι ἡ καινοτομία τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία ἀναμόχλευσε «παλαιᾶς συνθηκῆς θεμέλια» καὶ ἔπεισε τὴν τότε γνωστὴ οἰκουμένη «ἀποσιῆναι τῶν πατρῶν ἐθῶν καὶ πρὸς ἑτέραν μετατάξασθαι πολιτείαν». Ὅλα αὐτὰ δὲ θὰ μπορούσαν νὰ τὰ πετύχουν οἱ Ἀπόστολοι, ἂν δὲν εἶχαν μέσα τους τὸ «πνεῦμα τῆς πίστεως» καὶ ἐὰν «μὴ θεία δύναμις ἦν ἡ πάντα κατορθοῦσα δι' ἐκείνων».

Τὸ πνεῦμα τῆς πίστεως

Ὁ ἀπ. Παῦλος γράφει στὸν ἀπ. Τιμόθεο ὅτι κάποιοι ἀπ' τοὺς Ἐφεσίους, πού ἀστόχησαν στὴν πίστη, «ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν» καὶ ἤθελαν νὰ εἶναι διδασκαλοὶ τοῦ νόμου «μὴ νοοῦντες μήτε ἅ [ἔλεγον] μήτε περὶ τίνων [διεβεβαιοῦντο]» (Α΄ Τιμ. 1, 7). Δυστυχῶς αὐτὴ ἡ ἀσθένεια τῆς πολυλογίας πάνω σὲ θέματα γιὰ τὰ ὁποῖα δὲ βεβαιωθήκαμε μὲ τὴν πίστη, ταλαιπωρεῖ διαχρονικὰ –μὲ τοὺς ποικιλώνυμους αἰρετικούς– τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Πάντα ὑπάρχουν αὐτοὶ πού μιλοῦν χωρὶς νὰ πιστεύουν. Ἡ πού «πιστεύουν», ἀλλὰ δὲν ἔχουν «τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως» μὲ τοὺς Προφῆτες καὶ τοὺς Ἀποστόλους.

Ἡ ματαιολογία, ὁ κενὸς λόγος, εἶναι συνέπεια τῆς ἐσωτερικῆς ἀκαρπίας. Εἶναι

Μετάφραση τῆς Ἀποστολικῆς περικοπῆς

Ἀδελφοί, ὁ Θεός πού εἶπε νά λάμψῃ φῶς ἀπό τό σκοτάδι, αὐτός ἔλαμψε μέσα σας, διὰ νά φέρῃ εἰς φῶς τήν γνώσιν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν δέ τόν θησαυρόν αὐτόν μέσα σέ πύλινα σκεύη, διὰ νά φανῇ ὅτι τέτοια ὑπερβολική δύναμις εἶναι τοῦ Θεοῦ καί δέν προέρχεται ἀπό μᾶς. Πιεζόμεθα μέ κάθε τρόπον, ἀλλά δέν φθάνομεν σέ ἀδιέξοδον, εὐρισκόμεθα σέ ἀμνηχανίαν ἀλλ' ὄχι σέ ἀπελπισίαν, διωκόμεθα ἀλλά δέν ἐγκαταλείπομεθα, καταβαλλόμεθα ἀλλά δέν χανόμεθα. Πάντοτε φέρομεν εἰς τό σῶμά μας τόν θάνατον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διὰ νά φανερωθῇ καί ἡ ζωή τοῦ Ἰησοῦ εἰς τό σῶμά μας. Διότι ἐνῶ ζῶμεν παραδιδόμεθα πάντοτε εἰς θάνατον χάριν τοῦ Ἰησοῦ, διὰ νά φανερωθῇ καί ἡ ζωή τοῦ Ἰησοῦ εἰς τό θνητόν μας σῶμα. Ὡστε ὁ μὲν θάνατος συντελεῖται σ' ἐμᾶς, ἀλλ' ἡ ζωή σ' ἐσᾶς. Ἄλλ' **ἐπειδή ἔχομεν τό ἴδιο πνεῦμα τῆς πίστεως** σύμφωνα πρός ὅ,τι εἶναι γραμμένον, «Ἐπίστεψα καί γιά τοῦτο ἐμίλησα», **καί ἐμεῖς πιστεύομεν, διὰ τοῦτο καί μιλάμε**, διότι γνωρίζομεν ὅτι ἐκεῖνος πού ἀνέστησε τόν Κύριον Ἰησοῦν θά ἀναστήσῃ καί ἐμᾶς διὰ τοῦ Ἰησοῦ καί θά μᾶς στήσῃ μαζί μ' ἐσᾶς ἐνώπιόν του. Ὅλα γίνονται πρός χάριν σας, ὥστε καθὼς ἡ χάρις ἐπεκτείνεται εἰς περισσότερους, νά προκαλέσῃ πλουσίαν τήν εὐχαριστίαν πρός δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν.

(Ἐκ τῆς μεταφράσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης τῶν ἀειμνήστων καθηγ. Β. Βέλλη, Ἀρχιμ. Εὐ. Ἀντωνιάδου, Ἀμ. Ἀθιβιζάτου, Γερ. Κονιδάρη, Ἐκδ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ).

σημάδι ὅτι δέν ἔχουμε καταληφθεῖ ἀπό τό «Πνεῦμα τῆς πίστεως», πού δέν ἀφήνει καμιά ἀμφιβολία στήν καρδιά μας γι' αὐτά πού ἴεμε καί διαβεβαιώνουμε τοὺς ἄλλους. Ἡ πίστη βεβαιώνει τήν καρδιά μέ τήν παρουσία καί τήν ἐνέργεια τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τήν ὁποία ἐλκύει.

Τί σημαίνει ὁμως «πνεῦμα πίστεως»; Ὁ Μ. Ἀθανάσιος θεωρεῖ ὅτι ἡ ἔκφραση αὐτή μπορεῖ νά δηλώνει δύο πράγματα: Πρῶτον, «τήν ἕξιν τήν ἐπ' αὐτῆς [τῆς πίστεως] γινομένην», δηλαδή τήν ἀρετή καί γενικά τό ἥθος πού προέρχεται ἀπό τήν πίστη. Καί δεύτερον, «τό ἐπιχορηγούμενον ἐκ Θεοῦ τῷ πίστιν ἔχοντι πνεῦμα», δηλαδή, δηλώνει τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού χορηγεῖ ὁ Θεός σ' αὐτόν πού ἔχει πίστη. Λέγοντας λοιπόν ὁ ἀπ. Παῦλος ὅτι ἔχει «τό αὐτό πνεῦμα τῆς πίστεως» μέ τό Δαβίδ –ὁ ὁποῖος εἶπε τό «ἐπίστευσα, διό ἐλάλησα»– φανερώνει ὅτι εἶχε τήν ἴδια ἀρετή καί τό ἴδιο πνεῦμα μέ τό Δαβίδ, καί συγχρόνως δείχνει τή μεγάλη συμφωνία πού ὑπάρχει μεταξύ τῆς Καινῆς καί τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, διότι καί στίς δύο ἔχουμε τήν παρουσία τοῦ ἴδιου Πνεύματος.

Αὐτό πού μᾶς κάνει πραγματικά μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τό νά ἔχουμε «τό αὐτό πνεῦμα τῆς πίστεως» μέ τοὺς Ἀποστόλους καί τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε ὁ λόγος μας καί κάθε ἐκδήλωσις τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς νά εἶναι ἀπαύγασμα τῆς πίστεως.

π. Θ.Α.Β.

28 Σεπτεμβρίου 2003: ΚΥΡΙΑΚΗ Α΄ ΛΟΥΚΑ
Χαρίτωνος όμολογητοῦ († 350), Βαρούχ προφήτου.
Ήχος: πλ. β΄ – Έωθινόν: Δ΄ – Απόστολος: Β΄ Κορ. δ΄ 6-15 – Εύαγγέλιον: Λουκ. ε΄ 1-11.
Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗ: 5 Όκτωβρίου, Β΄ Λουκᾶ.
Απόστολος: Β΄ Κορ. ς΄ 1-10 – Εύαγγέλιον: Λουκ. ς΄ 31-36.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ

Η ΕΝΟΡΙΑ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ, φυλλάδιο (Μητροπ. Ναυπάκτου
καί Άγίου Βλασίου Έεροθέου).

ΕΝΟΡΙΑ: Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΜΕΣΩ ΗΜΩΝ (Πρωτοπρ. Γεωργίου Μεταλληνοῦ).

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ: «ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας»
(Πρωτοπρ. Γεωργίου Μεταλληνοῦ).

* * *

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΜΕΤΑΛΗΨΕΩΣ μέ μετάφραση στή νεοελληνική. Τοῦ
θεολόγου Εύαγγέλου Καρακοβούνη (έγκόλπιο).

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΜΕΤΑΛΗΨΕΩΣ μετά τοῦ Μικροῦ Άποδείπνου
(έγκόλπιο).

ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ, τοῦ άγίου Κυρίλλου Έεροσολύμων (Κατήχηση
Μυσταγωγική Δ΄).

ΟΡΘΟΔΟΣΗ ΕΥΣΕΒΕΙΑ. Έκκλησιασμός, Έξομολόγηση, Θεία Κοινωνία. Φυλλά-
διο (Μητροπ. Άλεξανδρουπόλεως Άνθίμου).

Η ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ, Μυστήριο Μυστηρίων (Άρχιμ. Χριστοφόρου Σταυροπούλου).

* * *

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ

ΟΡΘΟΔΟΣΗ ΕΥΣΕΒΕΙΑ, Έκκλησιασμός, Έξομολόγηση, Θεία Κοινωνία. Φυλλάδιο
(Μητροπ. Άλεξανδρουπόλεως Άνθίμου).

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ (Άρχιμ. Χριστοφ. Σταυροπούλου).

**ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ, ὅπως βιώνεται στήν Όρθοδο-
ξη Έκκλησία.** Φυλλάδιο (Βασ. Μουστάκη †).

«ΦΩΝΗ ΚΥΡΙΟΥ», έβδομαδιαίο φύλλο ὀρθοδόξου πίστεως καί ζωῆς τῆς «΄ Αποστολικῆς Διακονίας τῆς
Έκκλησίας τῆς Έλλάδος». ΄ Ιαοίου 1, 115 21 ΄ Αθήνα. Έκδότης - Διευθυντής: ΄ Επίσκοπος Φαναρίου
΄ Αγαθάγγελος. Σύνταξη, τηλ. 210.7272.331. Διεκπεραίωση, τηλ. 210.7272.388. ΄ Υπό τῶν ιερῶν ναῶν
διανέμεται δωρεάν. ΄ Εκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς ΄ Αποστολικῆς Διακονίας.

΄ Η «ΦΩΝΗ ΚΥΡΙΟΥ» σ΄ ὄλο τόν κόσμο μέσω ΄ Ιντερνετ: <http://www.apostoliki-diakonia.gr>